

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Miljödomstolen

DOM
2009-10-19
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 1714-09

KLAGANDE

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

MOTPART

1. Greenpeace
Box 15164
104 65 Stockholm

2. Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Hallands län beslut 2009-05-25 i ärende nr 511-3917-09, se bilaga 1

SAKEN

Anmälan om avsikt att genomföra bevarandeåtgärder på Fladen och Lilla Middgrund, Hallands län

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Greenpeace har med åberopande av bestämmelserna om särskilda skyddade områden (Natura 2000-områden) i 7 kap. miljöbalken underrättat/anmält till Länsstyrelsen att föreningen har för avsikt att genomföra bevarandeåtgärder inom Natura 2000-områdena Fladen och Lilla Mittelgrund. De anmälda åtgärderna består av utplacering av 300 stenblock på havsbotten inom Natura 2000-områdena och syftar till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus inom områdena.

Länsstyrelsen har i det nu överklagade beslutet förklarat att de anmälda åtgärderna inte påverkar miljön inom Natura 2000-områdena på ett betydande sätt och att åtgärderna därför inte är tillståndspliktiga. Länsstyrelsen har samtidigt förelagt Greenpeace att - för det fall åtgärderna utförs - redovisa hur och var blocken placerats. I övrigt har Länsstyrelsen bl.a. lämnat Greenpeace rekommendationerna att söka tillstånd för vattenverksamhet och att samråda med de yrkesfiskare som har rätt att fiska i områdena.

Greenpeace har sedermera till Länsstyrelsen anmält att föreningen placerat ut 203 stenblock och redovisat koordinaterna för dessa.

YRKANDEN M.M.

Naturvårdsverket har överklagat Länsstyrelsens beslut och yrkat att det ska undanröjas. Naturvårdsverket har framfört bl.a. följande. För det första ankommer det inte på Greenpeace, utan på Länsstyrelsen, att vidta bevarandeåtgärder inom Natura 2000-områden. För det andra har eventuella icke önskvärda effekter, särskilt risken för s.k. spökfiske, inte utretts på sådant sätt att det är visat att tillståndsplikt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte föreligger.

Greenpeace har svarat att det inte finns något hinder för annan än myndigheterna att genomföra bevarandeåtgärder. Eftersom utplaceringen av stenblock är en bevarandeåtgärd behöver Greenpeace inte utreda risken för spökfiske. Eftersom Greenpeace inte tillför en nämnvärd mängd ytterligare stenblock är den tillförda risken för spökfiske försumbar. Länsstyrelsen bör begära förebyggande åtgärder från Fiskeriverket för att motverka spökfiske i alla Natura 2000-områden. Förbud mot garnfiske i

kombination med krav på GPS-sändare är ett förslag. Greenpeace har i samråd med de forskare som utfört inventeringar identifierat lokalerna för speciellt känsliga habitat som bör undvikas och dessutom utfört egen dokumentation med undervattenskamera och dykningar i områdena.

Länsstyrelsen har avstyrkt överklagandet och framfört följande. Frågan om vem som får utföra bevarandeåtgärder är inte lagreglerad. Frågan ska inte ingå i bedömningen huruvida en åtgärd är tillståndspliktig eller inte.

Vad gäller effekterna i form av s.k. spökfiske kan åtgärderna inte bidra till en nämnvärd ökning. Det är främst förlorade sättgarn, burar och tinor som står för spökfisket. Förlorade trålar bedöms endast i undantagsfall kunna snärja och fånga fisk i områdena. Havsgunden består till stor del av block och sten. Enligt en undersökning (Nilsson och Gustavsson 2001) bedöms bottentypen block utgöra 73 %. De tillkommande blocken bidrar endast marginellt till att antalet förlorade garn kan öka. Förlorade sättgarn slutar fiska relativt snabbt p.g.a. påväxt av djur och växter samt ansamling av dött organiskt material. Garnen snörs ihop och hamnar på botten. Små fiskar löper risk att fastna, men denna effekt bedöms marginell.

Områdenas totala yta är ca 28 000 hektar. De anmälda 300 blocken har en storlek om ca en kubikmeter och placeras ut med inbördes avstånd om 40—50 meter. Detta innebär en eventuell och faktisk möjlig påverkan på långt under en promille. De block som faktiskt har placerats ut uppgår till 203 stycken. Det är därför uteslutet att åtgärden skulle utgöra en risk för betydande påverkan på de utpekade naturmiljöerna och arterna. Det är uppenbart att de av Naturvårdsverket anförda resonemangen om "eventuella icke önskvärda effekter" faller. Naturvårdsverket har inte belagt sina påståenden med någon form av fakta eller dokumentation som skulle kunna stödja vad som framlagts i överklagandet.

Då tillstånd inte behövs kan inte några krav på alternativa åtgärder ställas. Detta är aktuellt först vid en tillståndsprövning, då även en formell miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas.

DOMSKÄL

Ärendet vid Länsstyrelsen har inletts genom att Greenpeace har förklarat att föreningen avser placera ut 300 stenblock på havsbotten inom de s.k. Natura 2000-områdena Fladen och Lilla Middelgrund. Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet förklarat att åtgärderna inte är tillståndspliktiga och förelagt Greenpeace att redovisa positionerna för de stenblock som placeras ut. Naturvårdsverket har överklagat Länsstyrelsens beslut och yrkat att det ska upphävas. Vid en bokstavlig tillämpning av Naturvårdsverkets yrkande skulle ett bifall till detsamma i sak endast leda till att föreläggandet om redovisning upphävdes. I ljuset av vad Naturvårdsverket i övrigt har anfört får emellertid yrkandet förstås som att Naturvårdsverket vill att Länsstyrelsens beslut ska skärpas, helst till ett förbud mot utplacering av stenblock.

Naturvårdsverkets överklagande tar endast sikte på om de numera genomförda åtgärderna är förenliga med bestämmelserna för Natura 2000-områden. Naturvårdsverket har uttryckligen angett att åtgärderna inte utgör vattenverksamhet, dumpning eller annan miljöfarlig verksamhet. Miljödomstolens prövning begränsas av det sätt på vilket Naturvårdsverkets preciserat sin talan, varför domstolen t.ex. inte går in i bedömning av om ansökta åtgärder utgör vattenverksamhet.

Såvitt avser de bestämmelser som tar sikte på Natura 2000-områden har Länsstyrelsen efter underrättelsen från Greenpeace haft att bedöma om åtgärderna är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken eller om de på annan grund motiverar något tillsynsingripande.

Enligt 7 kap. 28 a § första stycket miljöbalken är en åtgärd tillståndspliktig om den påverkar miljön inom ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Undantagsvis gäller, enligt andra stycket samma paragraf, att sådan (bevarande-)åtgärd som hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av det berörda Natura 2000-området inte omfattas av tillståndsplikt.

Naturvårdsverket har i första hand grundat sin talan på att det endast är myndigheter som har rätt att utföra bevarandeåtgärder och att de av Greenpeace nedlagda stenblocken därför inte utgör en bevarandeåtgärd i lagens mening.

Naturvårdsverket har rätt så till vida att det primärt är myndigheterna som inom ramen för sina befogenheter och ansvarsområden ska vidta de åtgärder som behövs eller är lämpliga med hänsyn till områdenas skyddsintresse. Samtidigt finns det inget som hindrar att en myndighet uppdrar åt annan att vidta viss åtgärd eller accepterar erbjuden hjälp från annan. Frågan om de av Greenpeace utförda åtgärderna ska betecknas som bevarandeåtgärder i den mening som avses i 7 kap. 28 a § 2 st blir emellertid aktuell först om åtgärden anses tillståndspliktig enligt första stycket i samma paragraf.

Miljööverdomstolen övergår mot denna bakgrund till att pröva huruvida den anmälda åtgärden ska anses vara tillståndspliktig enligt 7 kap 28 a § 1 st. miljöbalken.

För att den av Greenpeace utförda utplaceringen av stenblock ska anses tillståndspliktig enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs att åtgärderna på ett betydande sätt kan komma påverka miljön i Natura 2000-området. Det räcker med att det föreligger en risk av någon betydenhet för påverkan. I begreppet "betydande påverkan" ligger emellertid att den påverkan som riskeras ska vara i någon mån kvalificerad. Det är primärt Greenpeace som verksamhetsutövare som har att visa att det inte föreligger någon sådan risk. Det kan emellertid samtidigt krävas att den som påstår motsatsen gör sitt påstående i någon mån sannolikt.

Naturvårdsverket har såväl vid Länsstyrelsen som Miljödomstolen lämnat mycket knapphändiga uppgifter om vilka konsekvenser för miljön som kan befaras p.g.a. de nedlagda stenblocken. Naturvårdsverket har främst påtalat risken för s.k. spökfiske, dock utan att närmare utveckla grunderna för detta. Länsstyrelsen har i sitt yttrande redogjort för att spökfisket endast kan få marginella konsekvenser. Vad Länsstyrelsen anfört torde överensstämma med föreliggande erfarenheter på området och får tas för gott. Förutom risken för spökfiske har Naturvårdsverket endast framfört att andra eventuella icke önskvärda effekter inte har utretts tillräckligt. Det är oklart vilka dessa effekter skulle kunna vara. Inget tyder på att de av Greenpeace utförda åtgärderna står i motsatsställning till andra planerade eller möjliga bevarandeåtgär-

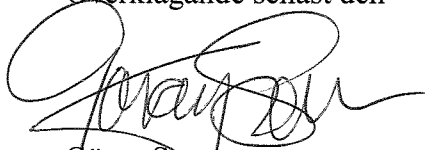
der. Sammantaget torde det även vara så att de utförda åtgärderna från fiskesympunkt kommer att få huvudsakligen positiva följder.

Sammantaget får anses att det inte föreligger någon beaktansvärd risk för sådan betydande påverkan som utlöser tillståndsplikten. Vid sådant förhållande saknas anledning att ingå i närmare bedömning av om åtgärderna ska anses utgöra sådana bevarandeåtgärder som avses i 7 kap. 28 a § 2 st miljöbalken.

Som anförts saknas skäl att betrakta aktuella åtgärder som tillståndspliktiga enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Såvitt framkommit förekommer inte heller på annan grund anledning att med utgångspunkt i bestämmelserna om Natura 2000-områden förbjuda åtgärderna eller att ålägga Greenpeace att vidta ytterligare försiktighetsmått. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2

Överklagande senast den 9 november 2009.

Göran Stenman

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och miljørådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Jerker Loré.

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

BESLUT

1 (5)

2009-05-25

511-3917-09

Greenpeace
Box 15164
104 65 STOCKHOLM

Delg.kv.

BA *BG* *DA*

Angående anmälan om avsikt att genomföra bevarandeåtgärder på Fladen och Lilla Middelgrund.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen bedömer att de redovisade åtgärderna inte påverkar miljön i Natura 2000-områdena på ett betydande sätt. Därmed krävs inte tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Länsstyrelsen rekommenderar att tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken söks för de delar av åtgärderna som ska vidtas inom Sveriges territorium.

Länsstyrelsen rekommenderar att samråd sker med de yrkesfiskare som har rätt att fiska i berörda områden. Det bör därvid ankomma på Greenpeace att ange vilken rättslig grund man har för att vidta åtgärder med syfte att försvåra yrkesfisket.

Om åtgärderna utförs förelägger Länsstyrelsen med stöd av 26 kap. 21 och 22 §§ miljöbalken Greenpeace att senast en månad efter utförda åtgärder, redovisa till Länsstyrelsen hur och var åtgärderna har genomförts. Av redogörelsen ska framgå tidpunkter, koordinater och mängder för utlagda stenblock.

Länsstyrelsen erinrar om att detta beslut inte befriar verksamhetsutövaren från skyldigheten att iaktta vad som föreskrivs i annan författning eller vad som följer av annans rätt.

Detta beslut kan överklagas hos Miljödomstolen, Vänersborgs tingsrätt, se bilaga 1.

Bakgrund

Greenpeace har till Länsstyrelsen i Hallands län inkommit med en skrivelse angående anmälan om avsikten att utföra bevarandeåtgärder i syfte att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturvärdena i form av habitat och arter i Natura 2000-områdena Fladen och Lilla Middelgrund i enlighet med 7 kap. 28 § miljöbalken. Avsikten är att på Fladen och Lilla Middelgrund placera

Postadress	Besöksadress	E-post	Telefon
301 86 HALMSTAD	Slottsgatan 2	halland@lansstyrelsen.se	035 - 13 20 00

Kontakta i detta ärende: AnnaKarin Sandholm, 035-13 22 49, annakarinsandholm@lansstyrelsen.se

2009-05-25

511-3917-09

ut ca 300 stenblock ett och ett med ett inbördes avstånd på 40 till 50 meter. Av anmälan framgår även att följderna av de planerade åtgärderna i praktiken kommer att utgöra trålningshinder för fisket. Till anmälan har fogats en beskrivning av åtgärdernas miljöpåverkan.

Fladen och Lilla Middelgrund är sedan november 2003 av regeringen antagna som s.k. Natura 2000-områden. Bevarandesyftet är att långsiktigt bevara de naturtyper som finns i områdena. Naturtyperna hyser en mycket speciell och artrik flora och fauna. De aktuella områden ligger delvis utanför Sveriges territorialgräns men inom Sveriges ekonomiska zon.

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs Länsstyrelsens tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.

Länsstyrelsen har remitterat inkomna handlingar till Kammarkollegiet, Naturvårdsverket, Fiskeriverket, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Kustbevakningen. Yttranden har inkommit. Greenpeace har sedan beretts möjlighet att inkomma med synpunkter över remissvaren. Synpunkter har inkommit.

Länsstyrelsens bedömning enligt miljöbalken

Påverkas miljön på ett betydande sätt?

Innanför territorialgränsen gäller miljöbalken. Enligt 7 kap. 32 § miljöbalken gäller bestämmelserna om sådana skyddade områden som avses i 7 kap. 27 § första stycket 1 och 2 (dvs. Natura 2000-områden) även i Sveriges ekonomiska zon. Reglerna om Natura 2000-områden är således tillämpliga både innanför territorialgränsen och utanför denna inom Sveriges ekonomiska zon.

Enligt Länsstyrelsens bedömning innebär de anmälda och beskrivna åtgärderna ingen risk för betydande påverkan på de livsmiljöer och arter som avses att skyddas i de berörda områdena. Av det sagda följer att tillståndsplikt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte föreligger. Länsstyrelsen vill poängtera att den bedömningen endast avser områdenas livsmiljöer och arter och att påverkan på annans rätt inte ingår i den bedömningen.

Vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken?

Innanför territorialgränsen gäller miljöbalken. Den gäller inte utanför territorialgränsen om det inte är särskilt stadgat att den gör det. Detta medför att 11 kap. miljöbalken endast är tillämpligt innanför territorialgränsen.

2009-05-25

511-3917-09

De beskrivna åtgärderna består av utplacering av hinder på havsbotten med det uttalade syftet att försvåra eller förhindra trålfiske. Länsstyrelsen konstaterar att detta skulle kunna innebära utförandet av en anläggning på havsbotten som kan vara tillståndspliktig enligt 11 kap. miljöbalken i den del den utförs inom Sveriges territorium.

Av prop. 1997/98:45 del 2 s. 132 framgår det att det i första hand ankommer på verksamhetsutövaren att göra bedömningen om den planerade vattenverksamheten är tillståndspliktig eller inte. I tveksamma fall bör denne söka tillstånd. Det är alltså den som avser att vidta en åtgärd (i detta fall Greenpeace) som har att avgöra om tillstånd ska sökas eller inte. Högsta Domstolen har den 4 mars 2005 (NJA 2005 s 109) uttalat att det inte finns någon möjlighet att få frågan om en viss verksamhet är undantagen från kravet på tillståndsplikt för vattenverksamhet prövad utan den bedömningen görs på den enskildes risk. Högsta Domstolen uttalade vidare att den som är osäker alltid har en möjlighet att söka tillstånd och på så sätt skydda sig mot ansvar i efterhand. För den som vill vara helt säker på att åtgärden inte ska kunna ifrågasättas i efterhand är det alltså alltid möjligt att söka tillstånd, se 11 kap. 9 § andra stycket miljöbalken. Sådant tillstånd söks i så fall hos miljödomstol.

Länsstyrelsen finner att det mot bakgrund av nämnda förarbetsuttalande och nämnda avgörande i Högsta Domstolen att Greenpeace bör rekommenderas att söka tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken för de planerade åtgärderna i den del den ligger innanför territorialgränsen men att det är Greenpeace självt som har att avgöra om man vill söka tillstånd eller inte.

Vidare följer av 2 kap. 1 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet att den som bedriver vattenverksamhet måste ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. Rådighet för allmänt vatten kan beviljas av Kammarkollegiet.

Uppföljning

I syfte att kunna följa upp åtgärderna anser Länsstyrelsen att dessa ska dokumenteras och att en redogörelse för arbetet ska skickas in till Länsstyrelsen. Lagstöd för detta finns i 26 kap. 21-22 §§ miljöbalken. Greenpeace bör föreläggas om detta.

Övrigt om fiske m m

Åtgärderna sker med det uttalade syftet att försvåra trålfiske. Länsstyrelsen anser att Greenpeace bör samråda med de yrkesfiskare som har rätt att fiska i områdena. Det bör därvid ankomma på Greenpeace att redogöra för vilken rättslig grund man anser sig ha att utföra åtgärder med syfte att påverka yrkesfisket.

2009-05-25

511-3917-09

Innan åtgärderna vidtas bör dessutom kontakt tas med Sjöfartsverket för att reda ut frågor om redovisning i sjökort ntm.baltico@sjofartsverket.se.

Om indikationer på vrak framkommer bör detta anmälas till Länsstyrelsen.

Internationella avtal

I Kattegatt bedriver svenska och danska fiskare fiske med stöd av "1932 års avtal" fram till "ett avstånd av tre distansminuter från det andra landets kust eller ytterst därutanför liggande holmar och skär, som icke ständigt av vattnet översköljas" (*Kungl. Maj:ts kungörelse med vissa bestämmelser rörande fiskeriförhållanden i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen, Svensk författningssamling 1933, Nr 282*).

Lilla Middelgrund ligger delvis inom det fredningsområde för torsk i Kattegatt som upprättades 2009-01-29 i samråd med Danmark.

Fladen och Lilla Middelgrund berörs av internationella avtal enligt ovan. Länsstyrelsen har inte mandat att bedöma de planerade åtgärdernas inverkan på dessa. Länsstyrelsen har informerat regeringskansliet om den inkomna anmälan.

Greenpeace bör samråda med Fiskeriverket om frågor som rör internationella avtal på fiskets område och fiskefrågor i övrigt.

Behörighet att utföra åtgärder inom Natura 2000-områden

Av artikel 6.3 Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter framgår följande.

Alla planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt kan påverka området på ett betydande sätt, skall på lämpligt sätt bedömas med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området...

I svensk lagstiftning är detta implementerat i 7 kap. 28a § 2 st. miljöbalken enligt följande: *...Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.*

Av Regeringens proposition 2000/01:111 om Skyddet för vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer framgår inte att bevarandeåtgärder inte kan utföras av annan än tillsynsmyndigheten.

2009-05-25

511-3917-09

Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet över de aktuella Natura 2000-områdena anser att huvudprincipen gällande vem som ska utföra bevarandeåtgärder inom Natura 2000-områden är att det är tillsynsmyndigheten som råder över detta. I detta specifika fall där frågan kommit upp från annan part, kan Länsstyrelsen ändå inte, utifrån 7 kap. 28a § andra stycket, se att frågan är närmare lagreglerad.

Beslut i detta ärende har fattats av miljövärdsdirektör Börje Andersson. Miljövärdshandläggare AnnaKarin Sandholm har varit föredragande. I handläggningen av ärendet har även länsfiskekonsulent Peter Norell, marinbiolog Bo Gustafsson samt chefsjurist Peter Ardö deltagit.

Börje Andersson

AnnaKarin Sandholm

Bilaga: Anvisning om hur man överklagar

Kopia:

Regeringskansliet (Jordbruksdep. och Miljödep.)
Naturvårdsverket
Fiskeriverket
Kammarkollegiet
Transportstyrelsen
Sjöfartsverket
Kustbevakningen
Riksantikvarieämbetet
Polismyndigheten i Hallands län
Kungsbacka kommun
Varbergs kommun
Falkenbergs kommun
L-EL
LS

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I MILJÖMÅL

Den som vill överklaga miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till miljödomstolen och måste ha kommit in till miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Miljööverdomstolen meddelar **prövningstillstånd**. Miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas,
2. anledning förekommer till ändring i det slut som miljödomstolen har kommit till, eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står miljödomstolens avgörande fast. Det är därför

viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av miljödomstolens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende miljödomstolens dom enligt klagandens mening är oriktig,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Om klaganden anlitat ombud ska ombudet sända in fullmakt i original samt uppge namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.